

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČNIKOVA ULICA 6 — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 21.— R.
EKSKLJUCIJSKO ZASTOPSTVO za oglaševanje in izdajanje: Ljubljana, pri pošti delovnem svetu: Ljubljana, Rev. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Trdovraten odpor italijanskih in nemških čet

Učinkoviti letalski napadi na sovražnikova zbirališča — 21 angleških in ameriških letal sestreljenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 30. aprila naslednje 1070. vojno poročilo:

V Tunisu so ponovni sovražni poskusi, da bi prebili naše bojne črte, tudi včeraj nalezli na trdovratno obrambo italijanskih in nemških čet.

Letalstvo Osi, ki je bilo posebno aktivno, je napadalo zbirališča sovražnih sil in pri tem zažgalo ali poškodovalo veliko število motoriziranih vozil.

V bojih je bilo sestreljenih 17 angleško-ameriških letal; 10 so jih sestrelili nemški lovci, 7 pa naša lovska skupina pod poveljstvom kapitana pilota Poltija Bruna iz Milana. V ostrih dvo bojih s skupino kakih 60 angleških letal je naše lovske letalo uničilo dve nadaljnji sovražni letali, ki jih je napadalo, ko sta se spuščali k tlemi.

Med sovražno akcijo proti našemu pomorskemu konvoju sta padli v morje dve sovražni letali, ki jih je zadela protiletalska obramba ladje.

Štiri naša letala se s svojih bojnih pletov v zadnjih dveh dneh niso vrnila.

Portugalsko občudovanje italijanskih in nemških čet

Lizbona, 30. aprila. s. List »Diário Populaire« piše, da italijanske in nemške čete v Tunisu branijo ozemlje z veliko hrabrostjo in žilavostjo, tako da se mora sovražnik sam klanjati tem hrabrim borcem.

Junaški sin Neaplja

Rim, 30. aprila. s. Vojno poročilo glavnega stana Italijanskih Oboroženih sil št. 1068 poveljuje čudovito borbenost oklepne skupine pod poveljstvom majorja Odesisa Piscitella Taggia, sina Neaplja, ki že tri leta s spartanskim vedrostjo prestaja sovražna bombardiranja ter barbarskim napadom iz zraka zoperstavlja svojo vero v zmago. Odesiso Piscitelli, ki je mlad in preizkušen topniški oficir, izhaja iz plemiške družine, ki se ponaša z najboljšimi italijanskimi vojaškimi in plemičnimi tradicijami. Uvrstil se je prostovoljno med oficirske gojence topništva v juliju leta 1923. Naslednje leto je postal podporočnik, v septembru pa poročnik. Po obiskovanju vojaške akademije je bil preveden 28. junija 1928 v rezervno. 14. novembra 1936 je kot kapitan odšel v Španijo in poveljeval neki bateriji. Udeležil se je z nenavadno vno dolge vojne, in si pridobil dva vojna križa za vojaško hrabrost zaradi odkrivanja in preziranja nevarnosti v najhujših dnevnih bitkah. 18. maja 1937 mu je bila podeljena srebrna kolajna v Brihuegi z naslednjo motivacijo: »Ko so bili njegovi topovi pod silovitim in dobro merjenim ognjem sovražnega topništva in njegovo skladišče za strelivo zažgani, se je takoj podal z opazovališča

k bateriji in je vzpodbujal vojake ter z njimi streljal do zadnjega. Ko je dobil povelje za umik, je rešil dva topova.«

Dne 9. marca 1942 je v Severni Afriki kot major nudil nove dokaze hrabrosti in se zlasti izkazal pri zavzetju Tobruka. V Tunisu pišejo pod njegovim vodstvom hrabri topničarji oklepne skupine nove strani svetle hrabrosti, s katero se uveljavlja popolna učinkovitost naših modernih borbenih sredstev.

Princ Piemontski v Catanii

Catania, 30. aprila. s. Visokost princ Piemontski je prišel v Catanio ob spremstvu svojega adjutanta. Obiskal je ranjence ob sovražnih napadih ter se držal ob njih posteljah in jih hrabil. Nato je ob spremstvu prefekta, zveznega tajnika in najvišjih mestnih oblasti obiskal bombardirane kraje ter si ogledal v lavo izkopano javno protiletalsko zaklonišče. Povsod je navzočnost vzvišenega princa med prebivalstvom vzbudila manifestacije patriotizma in udanosti.

Duce sprejel

vodstvo Nar. banke za delo
Rim, 30. aprila. s. Duce je sprejel predsednika Narodne banke za delo nac. svet. Leta in generalnega direktorja te banke D'Agostina, ki ju je spremljal guverner Italijanske banke. Poročala sta o zadovoljivem delovanju banke in dala Duceju na razpolago dva milijona lir, ki sta bila takole porazdeljena: 500.000 lir za narodno ustanovo za zaščito mater in otrok in po 250.000 lir sledočim mestom za pomoč žrtvam ob bombardiranjih: Neapeli, Messina, Catania, Palermo, Trapani, Cagliari.

Napredovanje generalov

Rim, 30. aprila. s. S kraljevimi dekreti so napredovali v višji čin zaradi zaslug v vojni divizijski general Orlando Taddeo in brigadni general Falugi Giuseppe in La Ferla Francesco.

Patriotična manifestacija v Udinu

Udine, 30. aprila. s. General Vaccaro, poveljnik slavne divizije »Sforzesca« in poveljniki oddelkov te divizije, so uradno obiskali zvezno tajništvo in se poklonili v svetišču padlih fašistov. Sprejeli so jih pokrajinski hierarhi fašija in poveljniki bojovniškega združenja. Manifestacija je potekla v ozračju popolne združitve duhov in globoke ganjenosti.

vseh organizacij in odvisnih združenj tovariši, ki jih imenuje Stranka, ter je zato logično, da se jim mora dati popolno zaupanje ter so tudi oni sami odgovorni za upravnno poslovanje zaupanih jim uradov. Kadar bo to potrebno, se bo Stranka poslužila uradnikov upravne službe državne direktorija za morebitno kontrolo. Vse, kakor pa si tajnik Stranke pridržuje pravico, dokličiti tudi fašiste, ki so strokovnjaki na dotičnem polju, da izvrše take posebne naloge.

6. Narodni direktorij ne more — iz različnih razlogov poslovanja — prevzeti v izvedbo nobenih učinkovitih manifestacij podpornih akcij. Ta naloga bo zaupana za vse pokrajinske fašistični zvezi, pa tudi za Rim bo prepuščena izključno le mestni zvezi. Zveze bodo dobile vsa potrebna sredstva, da bodo kos naraslim potrebam po podporah. Pač pa se bo pri Narodnem direktoriju ojačil urad za bojevnike, izpopolnile pa se bodo tudi naloge zveze družin padlih, poboljšencev in invalidov zaradi letalskega bombardiranja.

7. Preiskave upravnega značaja bodo opravljali vodje posameznih uprav, in sicer na lastno pobudo ali pa po nalogu stranke. Preiskave proti fašistom, ki ne spadajo v upravne zavode, bodo izvajale druge pristojne vladne ustanove. Narodni direktorij stranke bo posegel v disciplinski postopek ne le proti krivcem, pač pa tudi proti tistim, ki jim je bila zaupana preiskava, če bi se primerilo, da ni bila izvedena pravično, nepristransko in strogo. Edino delo višjih dostojanstvenikov bo stranka sama jemala v pretes.

8. Razen v prav izjemnih primerih, ki jih bo ocenjeval strankin tajnik, bodo vsi za vojaško službo sposobni uslužbenci državne vladstva, fašistični zvez in drugih strankinih organizacij nadomeščeni s tovariši pohabljenici ter invalidi, ali osebam, ki so svojo vojaško dolžnost že odslužile. Morebitna preostala mesta bodo zasedle ženske zlasti pa ženske iz družin v vojni padlih. Za vojaško službo sposobni moški bodo na razpolago oboroženim silam za delovno službo in drugim panogam, ki se tičejo naroda v vojni.

9. Ker je urad za upravno prireditvev pri državnem direktoriju izvrševal v resnici bolj kontrolni kakor soglaševalni posel in ker bodo morala podrejena združenja svoj proračun predlagati Zbornici fašistov in korporacij, se je izkazala njegova ohranitev za neprimerno. Z druge strani pa so voditelji

Naročite se na „Dobro knjigo“

SEJA ODBORA ZA OSKRBO POD PREDSEDSTVOM DUCEJA

Ducejeva navodila za nadaljevanje borbe proti špekulaciji z živili in za sodelovanje prebivalstva pri tej akciji

Rim, 30. aprila. s. Dne 28. od 17. do 19. ure in dne 30. od 17. in 19. se je sestel pod Ducejevim predsedstvom medministrski vzporejevalni odbor za oskrbovanje, razdeljevanje in cene. Navzočni so bili vsi člani odbora.

Stanje prehrane

Najprej je odbor proučil stanje prehrane, o katerem je podrobno poročal minister za poljedelstvo, odbor je vzel na znanje, da je stanje zbirališč glede na spojitve med staro in novo žitno proizvodnjo zadovoljivo. Potem je poudaril osnovno važnost, katero bo imelo za oskrbovanje od prihodnega poljedelskega leta natančno delovanje občinskih uradov za ugotavljanje poljedelske proizvodnje. Tem uradom bodo morale stati ob strani sindikalne organizacije in to s skrajnim čutom odgovornosti in sodelovanja. Odbor je tudi obširno proučil vprašanje prevoza glede na zahteve oskrbovanja s hrano in je določil, da se mora do skrajnosti v skladu z načrti o racionaliziranju omejevati prevažanje živil iz kraja v kraj in da se morajo še bolj izkoristiti železniški vagoni s pospeševanjem natovorenja in raztovorenja.

Disciplina cen

Odbor je nato proučil že dosežene uspehe po sklepih, ki so bili sprejeti na prejšnjem zborovanju glede ojačanja kontrole in upoštevanja cen ter borbe proti črni borzi.

Duce je poudaril, da je izvajanje teh sklepov, ki je bilo podvzeto z odločnostjo in s polnim zavzemanjem oblasti in organov, zlasti prefektov, pritegnilo široko prebivalstvo in potrdilo, da se mora ta moralna vzbujajoča akcija nadaljevati z nezmanjšano odločnostjo in potrebno strogostjo. Kjer se ji bo pridružil aktivno sodelovanje množice potrošnikov, bo s tem doseženo, da bodo znižanja plač, ki veljajo od 21. aprila, v celoti dosegla svoj smoter povečanja kupne sposobnosti delavcev in bo s tem omogočena ugodna revizija obrokov za vse državljane.

Vprašanje delovne sile

Odbor je nato proučil vprašanje delovne sile z raznih posebnih gledišč, tikajočih se predvsem najvažnejših proizvodnih dejstev in države. Odbor smatra za potrebno, da vse razpoložljive delovne sile ustrezajo na najboljši način zahtevam naroda v vojni. V to svrhu je bilo potrebno določiti naslednja navodila:

1. Združiti je treba v en sam organ vse pristojnosti glede raznih faz uporabe delovne sile, tako za tiste, ki izvajajo v poljih, kakor tudi tiste, katere je mogoče mobilizirati po zakonu o disciplini državljanov v vojnem času. To združevanje bo izvajalo posebno politjašništvo za delo v ministrstvu za korporacije.

2. Treba je unificirati nameščevalne urade in jih bolj opremiti, tako da bodo lahko učinkovito opravljali funkcije, katere jim nalaga zakonodaja v narodni disciplini delovne sile.

3. Unificirati je treba v korporativni organ ustanove, ki že obstojajo in ki se ustanavljajo po sindikalnih organizacijah za poklicno izveščanje delavcev, ter dati na razpolago sredstva za čim bolj učinkovito in neovirano delovanje teh organizacij, ki naj dobavljajo raznim proizvajalnim dejstvom kvalificirane in specializirane množice delavcev, katere so neobhodno potrebne za boljše narodno proizvodnjo ureitev.

Osredotočenje vseh nalog delovne službe v posebnem organu ministrstva za korporacije bo temu omogočilo, da se bo posluževalo razen že od njega zavrnjenih korporativnih in sindikalnih organov tudi organizacije in znatnega dolejšje upravljenega dela središč za delo, ustanovljenih od PNF. S sklenjenimi ukrepi bo delovna služba lahko krila povpraševanje po delovni sili, ki je potrebna za udeleževanje, za življenje, za obrambo in za učinkovitost naroda v vojni, tako s pomočjo dela vseh tistih, ki običajno opravljajo kako delo, kakor tudi z mobilizacijo državljanov, ki niso pod crožjem in lahko opravljajo duševno ali ročno delo, ki je potrebno.

Dotok v letovišča in zdravilišča

Odbor je proučil vprašanje dotoka v letovišča in zdravilišča v bližnjem poletju in je sklenil omogočiti tudi letos bivanje v teh krajih, v kolikor to dopuščajo razpoložljivi prostori, možnost prevoza in oskrbovanje s hrano in v kolikor se spoštujejo tozadevna pravila, ki bodo v najkrajšem času izdana od pristojnih ministrstev. Ker je treba preprečiti nakopičevanje v krajih vojaškega interesa in pripadajočih področjih, ki so izpostavljena sovražnim napadom, se odsvetuje dotok v vse morske kraje brez izjeme. Bivanje v nekaterih morskih krajih se tudi lahko prepove vsem, ki tam ne stanujejo stalno. Pravila, ki bodo v kratkem izdana glede

tega, so v glavnem ona, ki so veljala v preteklem poletju in določajo obvezno prijavo premeščenja, katero je treba 20 dni pred odpotovanjem izročiti prehranjevanemu uradu z naslednjimi dodatki in spremembami:

1. Po skrbi notranjega ministrstva bodo še nadalje prostori v letoviščih prvenstveno rezervirani za ljudi, ki se morajo odseljevati iz krajev, prizadetih od sovražnih napadov. Tisti, ki prihajajo iz takih krajev, se kot odseljenec ne bodo mogli odstraniti iz hotelov, penzionov in gostiln, sob in stanovanj, kjer prebivajo.

2. Bivanje v zdraviliščih bo dovoljeno samo tistim, ki so iz zdravstvenih razlogov upravičeni in katere sme spremljati samo ena oseba iz družine. Trajanje bivanja ne bo moglo biti daljše od 15 dni ne večšteviti dneve potovanja ter prihoda in odhoda.

3. Bivanje v hotelih, penzionih in gostilnah ali v kakršnih koli prostorih letovišč ne bo smelo biti daljše od 30 dni.

4. V letoviščih in zdraviliščih, ki so močno obiskana, bo generalna direkcija za turizem v ministrstvu za ljudsko kulturo določila največje število oseb, ki so lahko gostje hotelov, penzionov, sob in stanovanj, da bo v slehernem primeru preprečen prekomeren naval.

5. Povsod se morajo gostje vesti v skladu z resnostjo vojnega časa in z načelom, da je poletno bivanje v zdraviliščih opravčeno samo z razlogi zdravja in potrebe po odhodu.

Druge kulture in svinjereja

Minister za poljedelstvo in gozdarstvo je končno poročal odboru o uspehih, ki so bili doseženi z določili, katere so bila lani sprejeta za pospeševanje drugih kultur in za svinjerejo. Očrtal je nato smernice, po katerih bodo revidirana letos prejšnja pravila. Odbor je odobril te smernice, katere predvidevajo posebne odloke za pospeševanje svinjereja za industrijsko porabo in one, ki urejajo rejo svinj v domačijah. V zvezi z dosego tega smotra so predvidene določbe za razširjevanje in razvoj koruze druge žetve.

Poročali in govorili so o raznih vprašanjih minister tajnik Stranke, ministri za poljedelstvo, za promet, za korporacije, za devize in valute, za ljudsko kulturo, za vojno proizvodnjo in za finance, podtajnik notranjega ministrstva, tajnik odbora in predsedniki fašističnih konfederacij industrijskih delavcev in poljedelskih delavcev. Odbor se bo zopet sestel 22. maja.

Novi udarci sovražni prevozniki mornarici

Na Atlantiku in v Sredozemlju je bilo potopljenih 10 ladij s 53.000 tonami, nadaljnjih 5 pa torpediranih — Izjalovljeni sovjetski napadi na kubansko predmostje

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 30. apr. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Močne sovjetske sile so včeraj ponovno začele napadati vzhodno fronto Kubanskega mostišča. Kljub siloviti topniški pripravi in močni podpori oklopnih in letalskih sil sovražnik ni mogel nikjer pridobiti na ozemlju. V hudih obrambnih borbah, ki so jih uspešno podpirale letalske sile, so bile sovjetske čete krvavo zavrnjene, pri čemer so izgubile številne oklepne vozove. V letalskih bojih so nemški lovci v južnem odseku fronte sestrelili 67 sovjetskih letal.

Na zapadni tuniški fronti je bilo zavrnjenih več krajevnih sunkov sovražnika. Letalstvo je sestrelilo v Sredozemlju ob 5 lastnih izgubah 12 sovražnih letal.

V jutranjih urah 29. in 30. aprila so nemške pomorske oborožene sile zaščito obale potopile pred nizozemsko obalo dva angleška brza čolna, poškodovana še enega težko in zažgala še četrti čoln.

Podmornice so potopile na severnem Atlantiku in Sredozemskem morju v močno zavarovanih konvojih 10 ladij s skupno

53.000 br. reg. tonami. Nadaljnjih pet ladij, med njimi tudi ena 20.000tonska tipa »Winchester Castle«, je bilo torpediranih. Ena podmornica je sestrelila tudi težak sovražni bombnik.

Ena najmodernejših angleških ladij torpedirana

Berlin, 30. aprila. s. Glede torpediranja sovražne trgovinske ladje, tipa »Winchester Castle«, o katerem poročajo današnje vojno poročilo nemških oboroženih sil, se doznava iz pooblaščenega vira, da imajo ladje te vrste po 20.000 ton in so se uporabljale pred izbruhom vojne v prometu med Londonom in Južno Afriko. Te ladje so najmoderneje in najhitreje ladje družbe »Union Castel Line« iz Londona.

Potopljene in poškodovane angleške torpedovke

Berlin, 30. aprila. s. Iz pooblaščenega vira se doznava, da sta bila potopljena pred nizozemsko obalo dva angleška motorna torpedna čolna; tretji je bil poškodovan, četrti pa zažgan.

Sovjetski poraz ob Kubanu

Z največjo silovitostjo izvedeni sovražni napadi so ostali brez vsakršnega uspeha

Berlin, 30. aprila. s. Glede novega napada sovjetskih čet na kubansko predmostje, katerega omenja vojno poročilo nemških oboroženih sil danes, se doznava iz pristojnih virov, da je od 1. aprila do danes to že tretji poizkus Sovjetov proti temu važnemu odseku nemške fronte. Dne 4. in 14. aprila so nemške čete strle sleherni sovražni poizkus in zadale napadajočim silam ogromne izgube. Popoldne dne 27. aprila so nove sovjetske sile, prihajajoče s področja Novorosijska, pričele na 20 različen krajih močan napad, ki se je razbil ob hrabri obrambi nemških čet. Naslednjega dne so bile znatne sovražne sile, ki so bile presenečene ob poizkusu prekora-

čenja Kubana, decimirane z nemškimi obrambnim ognjem.

Po silovitih borbah in stalnih napadih sovražnega letalstva se je pričel po močni topniški pripravi v noči od 28. na 29. april takoj po polnočni glavni napad sovjetske pehote. Prvi sunek je bil naperjen proti vzhodnem krilu Krimske, nato pa so mu sledili ofenzivni sunki v smeri okoliških odsekov. Kratka bitka se je razvnela silovito na vsej široki fronti od zadnjih izrastkov gorske verige do kubanskega močvirnatnega področja. Številne sovjetske divizije in brigade, so se pogvale proti nemškim črtam, pred njimi so pa šle močne skupine tankov, katerim je bila po-

Laval pri Hitlerju

Rim, 30. aprila. s. Hitler je sprejel dne 29. aprila v svojem glavnem stanu ob navzočnosti nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa in državnega podtajnika zunanjega ministrstva Italije Bastianinija šefa francoske vlade Lavalja. Razgovor je omogočil ugotoviti popolno umiljivost vprašanj, ki obstojajo med Nemčijo in Italijo ter Francijo. Med tem razgovorom je bila stvarno proučena vloga, ki jo mora Francija zavzeti v naporih in žrtvah za organizacijo nove Evrope, katero so prevzela države Osi v borbi proti boljševizmu in njegovemu zavzemanju anglezarijskih plukotarij, ter prednosti, ki bodo zaradi tega prispevka nastale za Francijo.

verjena naloga utiranja poti pehoti. Tudi to pot so se vsi probni poizkusi sovražnika razbili ob železni volji in hrabrosti nemških čet. Skozil ovek prehod je skupini tankov uspelo utreti si pot do prednjih nemških postojank, toda bila je sprejeta s silovitim nemškim ognjem in s točo ročnih granat.

Istčasno so skupine nemških tankov in razdielcev začele uničevati sovjetske oklepne sile. Pod ognjem nemškega topništva in bombnikov, ki so takoj intervenirali, so se bojne črte pokrile s pravcati gorami mrtvih in ranjenih boljševikov. Nemški peši in tankovci so sovražniku onemogočili doseči kak napredek. Vsa glavna črta je ostala trdno v nemških rokah.

Med temi borbami so nemški bombniki in streljavci napadali zbirališča boljševiških čet tako v odseku Krimske kakor tudi ob prometnih poteh, ki se končujejo na fronti. Druge skupine nemških streljavcev so napadle postojanke sovražnega topništva in kolone tankov ter povzročile hudo razdejanie. Sovjetsko ofenzivo je podpirala ogromna letalska sila, ki je utrpela letalske izgube. Sovjetska sila, ki je utrpela porazne izgube.

Na finskem odseku odbiti sovjetski napadi

Helsinki, 30. aprila. s. Poročilo finskega vrhovnega poveljstva javlja: V zadnjih 24 urah je bil odbit v vzhodnem odseku fronte v Karelski ožini sovjetski napad ob hudih izgubah za sovražnika. Na fronti Aunusa je finska narodna patrulja uničila dva zaklona sovjetskih čet s posadkami in orožjem. V srednjem odseku te fronte je bil sovjetski napad gladko odbit. Na fronti Vzhodne Karelije je sovražnik pri Uhti napadel na dveh krajih s silo ene stotnije in je bil povsod odbit.

Inseriraj v „Slov. Narodu“!

Razdelitev kuriva za leto 1943-44

Opozorilo Pokrajinskega sveta korporacij potrošnikom

Ljubljana, 1. maja. Pokrajinski svet korporacij je te dni dovršil dodelbo nakaznic za kurivo za domačinstva za dobo od 1. aprila 1943 do 31. marca 1944. Domačinstva so po številu družinskih članov razdeljena v štiri skupine, ki so razporejene po območjih na sami nakaznici. Vsaka nakaznica vsebuje za vsak mesec poseben odrezek za premožnost in isto tako za drva, na katerem je natisneta količina, ki pripada dotičnemu domačinstvu. Za polno dobo je nakazana samo kvota kuriva za kuhinjo, medtem ko je za zimsko dobo nakazana za vsak mesec obremenjena tudi kvota za ogrevanje stanovanj. Domačinstva se opozarjajo, da je treba s kurivom varčevati, ker ni računati, da bi se mogla kvota povečati ali pa dodeliti izjemoma kakšna dodatna kvota, marveč morajo stranke gledati na to, da bodo z nakazanim kurivom brezopojno izhajale do 31. marca 1944. Zato se posebno v letni dobi priporoča uporaba samokuhalnikov ali patentnih brzožaričnikov, da se čim več kuriva prihrani za zimsko dobo.

Drva in premog se lahko nabavijo pri stalnem dobavitelju, dobe pa se drva proti oddaji odrezkov lahko tudi direktno v skladiščih ljubljanske mestne občine. Priporoča se, da si stranke nabavijo nakazano kurivo pravočasno in posebno izkoristijo suho vreme, da pred jesenjo vključitvijo potrebo kuriva, da jim ne bi zapadli odrezki neizkoriščeni.

Domačinstva, katerim so bile po lanskoletnih prijavah stavljene zaloge z odločami Pokrajinskega sveta korporacij pod zaporo, bodo prejela prihodnje dni odločbe, s katerimi se jim oproščajo potrebne količine kuriva za po-

trošnje od 1. aprila 1943 dalje. Kolikor blokirane zaloge kuriva ne zadoščajo za kritje pripadajoče količine kuriva za dobo 1943/44, jim bodo izstavljene nove nakaznice, ki jih lahko od 10. maja naprej po vrstnem redu, ki bo objavljen v časopisju, dvignejo v pisarni Pokrajinskega sveta korporacij. Strankam, ki imajo vpeljan plin in odnosno elektriko za kuhinjo, je bila količina kuriva reducirana in ustrezno število odrezkov odstranjenih. Zadevne reklamacije se ne morejo upoštevati. Podnajemnikom za polno dobo do 1. oktobra ne pripada nakazilo kuriva. Izpricembe v stanju domačinstva se bodo mogle upoštevati šele pri prihodnjem nakazilu kuriva. Za poslovne prostore in pisarne za polno dobo do 1. oktobra 1943 ne pripada nikakoli nakazilo kuriva. Sveto kuriva za ogrevanje poslovnih prostorov v zimski 1943/99 bodo pravočasno objavljene. Za gostiteljske podjetja se kvota kuriva za polno dobo reducira samo na kuhinjo po izkaznem številu gostov, ki prejemajo topla hrana. Istotako bo zavedom, ki imajo lastne ekonomije, dodeljeno kurivo po številu izkazanih oseb za katere se pripravila hrana.

Industrijskim podjetjem bo dodeljevano kurivo po stvarni potrebi za obratovanje v ugotovljenem obsegu. Vsa podjetja morajo voditi o porabi in prejemu kuriva predpisani register ter izvajati pri potrošnji skrajno varčevanje. Izrecno se opozarjajo vsi potrošniki, da se premog dodeljuje podjetjem in trgovcem, kakor določajo posiljevalci iz premogovnikov. Zato si nihče ne more delati pravice, da se mu dodeli samo premog določene vrste ali določene izvora, marveč dobi vsakdo tisto vrsto, ki je takrat razpoložljiva.

DNEVNE VESTI

— Izpodbudna beseda škofa Radossija iz Porenza in Pole. Škof Parezna iz Pole msgr. Mario Radossi je spregovoril ob skupni spravi procesije, obkrožen od duhovščine ter civilnih in vojaških predstavnikov, ter je prikladal pomoč Devici Marije in v Franciškovi Asisi, italijanskega patrona, pri zaščiti Domovine ter njenega prebivalstva v tej težki uri trdih preizkušenj.

— Pomoč poljedelskim delavcem. Agencija »Agis« poroča: Tudi za letošnja poljedelja vzhajajoči blaginji za poljske nezdre v sporazumu z »Območje poljedelskega konfederacijama hvalavredno pobudo za preprečitev nezdre in nezdre pri poljskem delu. Za dela pri preobdelavi in luštenju riža je predvidenih 40.000 slavnikov in 20.000 zavojčkov z zdravili, ki bodo razdeljeni v pokrajinskih Verodolcih, Novaru, Pavlu, Milanu in Bologni. Za ostala sezonska dela v raznih pokrajinskih pa je predvidenih 198.000 slavnikov ter 20.000 zavojčkov z zdravili.

— Rimsko umetnostno razstavo. Rim je živahno torišče likovne umetnosti. Znani beneški slikar Primož Potenza razstavlja v prostorih »Bucheitje«. Je izrazit koloret, posebno ugajajo njegove impresije z Rima, slikarstvo in Bonelli. Lepi portreti in tihotični prikaziti iz Bonelli. Potenzove krajinjske slike, vidno po znamenitem italijanskem akademiku Alfredu Pauznu. Ključna Pauznova razstava v razstavnih galerijah v ulici Babuino 67. Krajinjski motivi se naslanjajo na Rembrandta, Alti Adige ter rasko okolič. Posebno zanimanje vzbujajo tudi pomorske slike, portreti in tihotični. Njene umetnine pričajo o pesniškem nadihu in poduhovitosti. Luigi Amato je mojster pastelne tehnike. Svoje umetnine je razstavljal v umetniški galeriji S. Marco. Njegova dela razodevajo plastično izraznost. V umetnostni galeriji Zodiaco v ulici Romagnia pa so zbrana dela Alberta Savina, ki teži k neke vrste surrealizmu in dostojanstvenim prividom. Rimsko kulturno obdobje si s pohvalo ter priznanjem ogleduje dogane umetnine svojih slikarjev.

— Na polju slave je padel na sredozemskem nebu letalec Josip Balcehi iz Grumada pri Cremenju. Pokojnik je zrasel v mladinski organizaciji G. I. L. a. Udeležil se je številnih letalskih akcij in bojev, dokler ni junaki padli, zadet od avstrijske nadmočnega sovražnika.

— Nemški glasbenik dirigira »Simfonični koncert« v Florenci. Iz Florencije poročajo: Nemško zastopstvo z guvernerjem Florencije in znanim skladateljem na čelu, ki je prišel v Florencijo, ki odpravi sodobne umetnosti in prikazuje düsseldorfskih likovnih umetnikov, se je poklonilo v svetili padlih v vojni ter v bazili ki sv. Križa padlim za revulucijo. Zastopstvo je bilo sprejeto pri florentinskem županu, zvečer pa je prisostvovalo v florentinskem mestnem gledališču »Simfoničnemu orkestru«, ki ga je vodil znani nemški glasbenik - dirigent Hugo Balzer. Balzer je bil deležen navdušenega priznanja.

— Bachov »Pasijona« v Bologni in izvedbi nemških umetnikov. Dne 27. aprila so izvajali v bolognskem občinskem gledališču znameniti Bachov »Pasijona« po sv. Matevžu. Sodelovali so nemški godbeniki, pevci, umetniki iz Mannheima pod vodstvom glasbenika Kled-vlja Rasbergerja. Izvajanje je zelo pohvalo kritike ter poslušalcev.

V kinu

Luč v kinu je ugasil in oglašila se je vesela glasba zvočnega tednika. Lastnik kinu je bil lahko zelo zadovoljen, ker je bila dvorana razprodana do zadnjega mesta, pa tudi jaz se nisem mogel pritožiti, ker sem dobil sedež med dvema izredno simpatičnima gospodičnima, ki sta prišli v kino sami, kakor sem bil ugotovil pred začetkom predstave.

Jaz pa imam, odkrito povedano, zelo rad žensko družbo.

Komaj se je na platnu vrstilo nekaj prizorov sem začutil, da me je tista na desni strani, črnolaska, nehoti večkrat dregnila s komolcem. Nisem se zmenil za to, kajti vedeti morate, da sem diskreten človek kar se brezopojno zahteva od pravega kavalirja.

Komaj sem dobro pomislil na to, da sem lahko zadovoljen s svojim kavalirizmom, sem začutil, da me je moja soseda z leve strani večkrat rahlo sunila z nogo.

— Oh! — sem pomislil. — Kako nepazljiva bitja so te ženske. Zanima jih samo njihova udobnost, ne zinteno se pa prav nič za to, če nadlegujejo svoje bližnje.

Toda gentleman ostane gentleman! Junaka sem molče trpel dreganje in suvanje med vsem zvočnim tednikom in z zadovoljstvom sem opazil, da sta se moji sosedi pomirili, čim so v odmoru pržjali lusi. Obe sta ravnodušno zrli predse, jaz sem pa drugo za drugo radovedno motril. Brez najmanjše

samohvale ali domišljavosti lahko trdim, da poznam ženske in njihove potrebe: treba jim je posvečati čim večjo pozornost. In mimogrede rečeno, moji dober stran spada tudi to, da se rad oziram za ženskami in kotiram z njimi.

Film se je pričel. Z njim pa tudi nedostojnosti mojih sosed. Dokler me je desna vlekla za rokav, je bilo še dobro. Rečica sem pomislil, očitno niti ne slutim, da moj rokav nima nobene zveze z nimen plaščem ki ga je držala na kolenih. Lusa mi je kar tebi ni meniti nič stopila na nogo in mi jo začela pritiskati. Osupnil sem nad toliko nepravilnostjo.

Film se je pa ta čas razvijal. Vrstilo so se prizori ljubimih, radosti, bolesti in razočaranja, ki jih nisem mogel dojeti, ker mi je to onemogočalo skrajno neobzirno vedenje mojih sosed ki sta bili krivi, da navzlic pošteno plačani vstopnici niso imeli nobenega užitka. Čim bolj se je film blizal koncu, tem neznosnejši sta postalita. Dočim me je desna vlekla in sčinala, da so me od bolečin oblivale potne kaplje, me je leva brcala s kolonom tako, da se je tresla vsa vrsta sedencev. Skratka, toliko nervoznosti je svoj živ dan nisem videl.

Kar je desna zašumela s papirjem. Aha, bonboni — sem pomislil — to ju bo menda pomirilo. V moji največji zažudenje se je pa približala bonbonierja meni in — kaj sem mogel storiti — vzel sem ponujeno. Najbrž je bila tako zaverovana v prizore na filmskem platnu, da me je smatrala v svoji raztreseno-

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO UNION Telefon 22-21
Zanimiv roman mlade sirote in slavnega pisatelja
Mala gospodična
V glavnih vlogah: Laura Nucci, Loredana, Nino Besozzi in drugi
Predstave: ob delavnikih ob 15.30, 17.30 in 19.30 uri; ob nedeljah ob 10.30, 15.30, 17.30 in 19.30 uri

KINO MATICA Telefon 22-41
Carla Dei Poggio, Leonardo Cortese in Paolo Stoppa v moderni duhoviti komediji
Ponočna srečanja
Predstave: ob delavnikih ob 17. in 19.15, v nedeljo ob 15.17 in 19.15 uri
MATINEJA
Na splošno željo predvajamo ponovno nepozabljive film
Dunajska kri
Predstave: ob delavnikih ob 15. in v nedeljo ob 10.30 uri

KINO SLOGA
Velemedije, podeželje, ošabnost, praprostost, ljubezen do domače grude v prelepem filmu
Profesor Kovač
V glavnih vlogah: Antal Pager, Erzsi Smor
Predstave ob 14.15.30, 17.40 in 19.30, v nedeljo pa še ob 10.30

KINO MOSTE
Pretrpna drama o blazni lepotic. V glavnih vlogah Doris Duranti in Pal Javor
Carmela
Film borbene zakonske žene
Pjta srca
Delavnik ob 16.15, nedelja ob 12.15, 14.15 in 16.15 uri
Predprodaja od 10.30 ure dalje
V nedeljo ob 12.8. uri zvečer
Carmela

nos, ki jo je uglasbil na besedilo znanega romana G. Ruffinija. Avtor je izjavil, da s pomembno časopisov, da pomeni nova opera vmiter k melodiji.

— Zdrav red. Delavca žena Eivira Miolla iz Coriugue je rodila zdrave trojčke. Pri krstu so dobili imena Alojzija, Viktorija, Lenart in Franc. Mati in trojčki so bili v dobri zdravni. Trojčki so bili doleži od strani s sedov izredne pozornosti ter številnih daril.

— Iz »Slovenskega lista«. »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« kos 34. z dne 28. aprila 1943-XXI. objavlja naredbo Visokega Komisarija: obveznost vpisa vseh motornih vozil pri Uradu za civilno motorizacijo Visokega komisarijata in v javni avtomobilski register; odločbe Visokega Komisarija: izvršna navodila k naredbi z dne 31. avgusta 1942-XX. št. 171. o doletitvi začesne vojne doklade želoz-nastemu osebi prejšnje vladavine Ljubljanske pokrajine, podrejenemu Delegaciji vzhodnih železnic, zaplenba imovine upornikov Kaluža, Mhaela, Kleznika Franceta, Javorška Franceta in Pangršiča Ivana.

— Nesreče. Včeraj je bilo sprejetih v ljubljansko bolnico 5 naslednjih ponesrečenecov. Alojz Premru, 33-letni sin ponesrečnika iz Cerinice si je v gozdu pri padcu zlomil ključnico. — Anica Selan, 18-letna deklica iz Ljubljane, si je pri padcu zlomila desno nogo. — Justina Gospodarič, 19-letna hči posestnika iz Trebnjega, si je pri padcu zlomila levoico. — Josip Tabernik, 29-letni tesar iz Bravnice, si je na krožni žagi obrazil prste leveice. — Mirka Sevska, 14-letnega pastirja iz St. Ruperta, je sunil vol v desno oko.

IZ LJUBLJANE

—lj hladno jutro, vendar ne prehladno, tako da k sreči tudi davi ni bilo slane. Sreči je bilo precej hladno in smo se bal, da se bo do jutra nevarno ohladilo. Zdrav bi slana napravila veliko škodo. Slane pa ni bilo, čeprav je bilo nekoč ponoči pretežno jano, že zaradi tega, ker je bila maksimalna temperatura včeraj precej visoka. Znašala je 17.8°. Minimalna temperatura je znašala 4.1°. Zračni tlak se ni še povsem ustalil ter ni zanesljivo, da bo tepo vreme trajalo dolgo.

—lj Planisti Silva Hrašovec in Marta Bizjak - Valjalo bosta priredili zopet koncert na dveh klavirjih, ki se bo vršil v petek, dne 7. t. m. ob 19. uri v mali filharmonijski dvorani. Na koncert dveh domačih umetnic, ki z največjo ljubeznijo in umetniško navdušenostjo stalno gojita igrjo na dveh klavirjih ter nas na svojih koncertih seznanjajo s tozadevno literaturo, opozarjamo že danes, vstopnice pa bodo v predprodaji od ponedeljka dalje v Knjižarni Glasbene Matice.

—lj Vavpotčeva posmrtna razstava nudi točno pregled 50-letnega slikarjevega ustvarjanja — saj izvira najstarejša razstavljena slika »Vavpotčeva teta« iz leta 1893. Kakor ta dobro karakterizira talent 16-letnega novomeškega gimnazijca, tako nazorno prinočujejo ostala dela, porazdeljena po časovnem redu v razstavnih dvorani, o umetnikovih študijskih letih v tujni in o uspehih, ki jih je kot zrelo moč dosegel doma. — Dr. Siljančeva monografija o Vavpotčevem življenju in delu je na razpolago pri razstavnih blagajni za 20 lir.

—lj Mali gospodar sporoča: O krmiljenju koz je naslov predavanju, ki bo v nedeljo 2. maja ob 10. uri dopoldne v novi posvetovalnici društva Mali gospodar, Gallusovo nabrežje 33, kamor so vabljivi vsi člani kozjerejci. O perutinarstvu bo daljša razprava v torek 4. maja ob pol 7. uri zvečer istotam, kamor so vabljivi člani perutinarji. O boleznih kunecev in zdravljenju bo razgovor v nedeljo 9. maja ob 10. uri dopoldne istotam, kamor so vabljivi člani kuncerejci. — Kuncerejski in kozjerejski krožek imata sestanke vsako sredo ob 7. uri zvečer, golobarski in perutinarjski krožek pa vsak četrtek ob 7. uri zvečer. Vsa obvestila g'ede razdeljevanja krmil in ostalih društvenih zadev so objavljena v izložihi pisarne, Gallusovo nabrežje 33.

Iz pokrajine Trieste

— Demografsko stanje. Dne 28. aprila je bilo v Triestu devet rojstev, šest smrti, njih primerov in sedem porok.

— Zvezni tajnik v obrabi San Rocco. Zvezni tajnik G. Spangaro si je ogledal te dni obrate San Rocco. Pri ogledu sta ga spremljala član zveznega ravnateljstva Paoli ter muggijski fašjski tajnik Pellini.

— Rimski gledališka skupina v Triestu. Te dni nastopa na odru Verdijevega gledališča v Triestu odlična odrska skupina rimskega Eliseja. Sodeluje izvirna umetnica Sara Ferrati. Skupno vodi Hektor Giannini. Nastopajo še Amelija Chellini, Julij, Stival, Pavel Stopa in Mario Brizzolani. Uprizorila odrska dela De Flersa in Caillavata, Daria Nicede-Mija, Guida Cantinija, B. Shawa in M. Prage.

— Nezgode. 13letna Bruna Perentin iz ulice Casellana 9 v Triestu se je peljala v tramvaju proge št. 1. V galeriji Sandrinelli je iztegnila svojo desnico, ki se je hudo poškodovala ob udarcu v galerijski obzidek. Perentinova si je zlomila desno podlaktico. Prepeljali so jo v triestinsko bolnišnico, kjer se zdravi tudi 27letni gledališki namočenelec Konrad Fabiani, ki ima na levem česu in senecih poškodbe od udarcev. V mestnem okraju S. Giovanni sta se splašala konja, ki sta priletela z vozom v občestni zid, kjer sta se oba konja zgrudila z zlomljenimi nogama. Oba konja sta poginila.

— Poroka znanega glasbenika. Te dni je bila v barcolski župni cerkvi sv. Jermeja poroka mladega triestinskega glasbenika Tristana Illersberga in gđe. Ersilije B'assutto. Med poročnim obredom so bile na koru izvajane različne skladbe. Sodelovali so odlični violinisti Cesare Barison, sopranistka ga. Polidori, ga. Bertoli-Tenze, orkestrski mojster Bruno Bernetti ter zbor »Accegata« pod vodstvom dirigenta Antona Illersberga.

— Ljudsko gibanje. Dne 25. in 26. aprila je bilo v Triestu 13 rojstev, 10 smrtnih primerov in dve poroki.

Radio Ljubljana

NEDELJA, 1943-XXI:
8.00: Napoved časa — Poročila v italijanskem. — 8.15: Koncert, izvaja organist Irene Fuser. — 11.00: Prenos pete maše iz Bazilike Sv. Pavla v Rimu. — 12.00: Razlaga Evangelija v italijanskem (O. G. B. Marino). — 12.15: Razlaga Evangelija v slovenskem (O. K. Sekovanič). — 12.30: Poročila v slovenskem. — 12.45: Napovi in romane. — 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskem. — 13.10: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenskem. — 13.12: Simfonična gašba. — 13.35: Orkester Cetra vodi dirigent Barziza. — 14.00: Poročila v italijanskem. — 14.10: Koncert Radijskega orkestra in Komornega zbora vodi dirigent D. M. Siljanec. — Slovenska glasba. — 15.00: Poročila v slovenskem. — 17.15: Praktična navodila kmetovalec — kmetijsko predavanje v slovenskem. — 17.35: Koncert Tri »Emona«. — 19.30: Poročila v slovenskem. — 19.45: Politični komentar v slovenskem. — 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskem. — 20.20: Filmsko glasbo izvaja orkester, vodi dirigent Petralia. — 20.50: Koncert pianista Marijana Lipovska. — 21.20: Predavanje v slovenskem. — 21.30: Koncert sopranistke Ksenje Kusej. — 22.00: Moderne pesmi vodi dirigent Zeme. — 22.45: Poročila v italijanskem.

PONEDELJEK, 3. MAJA 1943 XXI
7.30: Pesmi in napravi. 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskem. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenskem. 12.45: Valčki. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskem. 13.10: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenskem. 13.25: Orkester volji dirigent Petralia. 14.00: Poročila v italijanskem. 14.10: Koncert Radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Siljanec. — Glasba za godalni orkester. 14.40: Pisana glasba. 15.00: Poročila v slovenskem. 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskem. 17.35: Koncert Knečkega tria. 17.55: Koncert sopranistke Marije Weiss. 19.00: »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenskem. 19.45: Politični komentar v slovenskem. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanskem. 20.20: Koncert violinist. ke Francke Rajak-Ornik — pri klavirju Marta Bizjak-Valjalo. 20.50: Simfonični koncert vodi dirigent Angelo Questa — v odmoru: predavanje v slovenskem. 21.10: Pisana glasba. 22.30: Pesmi in naprevi. 22.45: Poročila v italijanskem.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik št. 9, ki velja po naredbi Visokega komisarija za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino ljubljansko naslednje cene na drobno (z všteto trošarino):
1. Kruh iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; testenine iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna pšenična moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž navadni 2.70 lire; fižol 6 lir za kg.
2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina sojena 19 lir za kg; mast 17 lir za kg.
3. Kis, 4% vinski 6.35 lire za liter.
4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozhob po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozhob po 385 g 7.55 lire za dozo.
5. Sladkor: sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.
6. Mehka drva, razžagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za stot; mehki roblanci (žamjanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za stot; trda razžagana drva 40 lir za stot; enotno milo, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

Odontotecnico perfetto acciaio, rovine, sintetica cerami. Offerte, protesi dentali. Unione Pubblicità Italiana Casella 7805	Zobotecnika perfektnega iz lekla sintetični smolni cerami. Ponudbe, protesi dentali.
--	---

MALI OGLASI

ODDAM KABINET LEP STEDILNIK
osebi, ki bi mi pomagali pri posredovanju. Naslov v og. oddelku »Slov. Narod«.

LEP STEDILNIK
emažiran, napredaj. Levnikova št. 6 (nasproti šole v Zgornji Siskli).

Znameniti vojni dogodek pred 350 leti

Zmaga pri Sisku 1. 1593, ki je bila odločilna za nadaljnji zgodovinski razvoj v Evropi

Ljubljana, 30. aprila.

Pred 350 leti se ljudje mnogo trpeli zaradi vojnih stisk ter težav — najbrž mnogo bolj kakor v številnih drugih vojnih dobah. V tistih časih ni bilo nikdar pravega miru na Balkanu in na mejah srednje Evrope. Evropa se je neprestano bojevala z močnimi Turki, razglašeni tedaj kot zakletimi sovražniki krščanskega sveta. Pojma »premikalna vojna« tedaj niso poznali, v resnici pa turške vojne lahko označimo najbolje le s tem izrazom. Valovi turških vojsk so pljuskali daleč v globino ozemlja krščanskih držav. Prav zaradi tega, zaradi naglih pohodov ter nenadnih napadov turških vojsk, so ljudje najbolj trpeli, ne toliko zaradi drugih bremen in nevarnosti, ki jim jih je nalagala vojna. Bali so se vojne kot elementarne nesreče, zato so pa tudi molili v litanijah, naj bi jih Bog rešil vojne, lakote in povišja. Prepričani so bili, da jih bo rešil, če bodo dovolj pobožni. Prepričani so bili, da jih bo rešil, če bodo dovolj pobožni. Prepričani so bili, da jih bo rešil, če bodo dovolj pobožni.

Kakor listja in trave

Poročila o turških vojnah pogosto govorijo, da je bilo Turkov kakor listja in trave. V primeri z maloštevilno krščansko vojsko je bila turška armada pred Siskom v resnici mogočna. Prihajale so neprestano nove vojne trupe in cenili so jih na 18.000 mož. Turki so začeli napadati siseško trdnjavo že 1. 1591. Močno so jo obstrlevali s topovi in posrečilo se jim je tudi zavzeti stražnico pred mestom na desni strani Kolpe. Branilci trdnjave so pa razstrelili 6. avgusta 1. 1591 to turško postojanko. Zdelo se je, da siseška trdnjava ne bo vzdržala silega sovražnega pritiska, tako da so se upravičeno bali za Karlovec ter začeli zbirati brannice. Vendar je bilo skrbj kmalu konec, kajti zdelo se je, da so se Turki premislili; Hasan se je s svojo vojsko nenadno umaknil izpred Siske in branilci obmejnih trdnjav kranjske dežele vojske so se vrnili domov.

Nevarnost zopet na obzorju

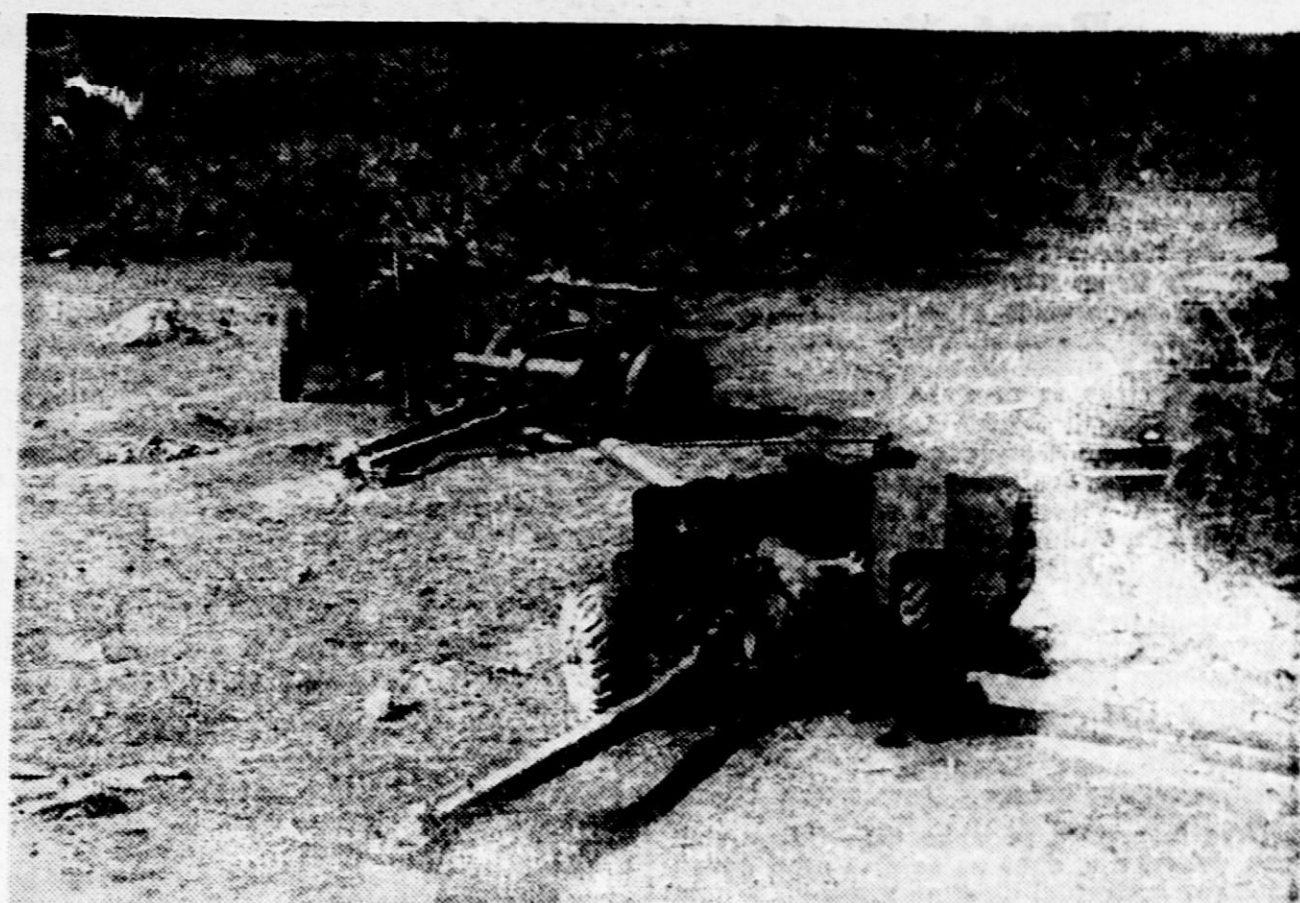
Kljub temu je bilo očito, da se Hasan ne bo odpovedal tako gladko svojih načrtov in zagrebiški kapitelj je po odhodu Turkov pospešil utrjevanje Siske; v ta namen se je obrnil tudi po pomoč na slovenske dežele, ki je bilo prav tako v njihovem interesu, da Sisek zadrži Turke. Kranjska se je dobro zavedala, da je njena pomoč pri obrambi Siske potrebna, toda s čim naj pomaga? Kar je imela orožja, nekaj topov, jih je že posodila drugim trdnjavam na Hrvaškem, še bolj trda je bila za denar. Dežela je zaradi neprestanih vojn zelo obubožala, tako da ni mogla primerno skrbeti niti za karlovoško trdnjavo, kar je bila njena dolžnost. Obratili so se na cesarja, naj bi jim pomagal, a navadno zaman. Pri obrambi deželni mej so bili deželni stanovi navezani predvsem nase. Razmere so bile tako žalostne, da niso mogli preživljati niti pešice vojakov in načelnik Turjaški je moral vojske razpustiti po kmetih, da so se sami preživljali. Preden so mogli bramborci zopet zavzeti svoja mesta v karlovoški trdnjavi, je moral dobiti Turjaški od deželnih stanov 25.000 goldinarjev. Nevarnost je bila velika, ker je bilo pač potrebno ukreniti vse, kar je bilo le mogoče. Da Turki ne bodo mirovali, se je kmalu izkazalo, kajti že oktobra leta 1591. so začeli zopet napadati. Armada, ki je štela 16.000 mož, je bila na pohodu proti

Mostavini in Ivanici ter se je že zelo približala Zagrebu. Novembra so pa Turki začeli ogražati Bihač in njegov poveljnik Obračan je klical na pomoč kranjske rojake, naj bi mu postali branilci. Ključ v resnici ni bil zaman, kajti že 11. novembra so po vsej deželi na kranjskem streljali s topi in kurili kresove ter tako sklicevali pod orožje bramborice. Kranjski deželni stanovi so se obrnili tudi na sosednje dežele, Korško in štajersko, naj bi jim pomagali z denarjem in vojaštvom. Kranjci so zbrali svojo pehoto že 14. novembra v Novem mestu. Nameravali so prestopiti Turke na meji. Toda tudi tedaj je nevarnost srečno minila brez boja, kajti že 14. novembra so prejeli od Turjaškega sporočila, da si je Hasan zopet premislil ter zapustil bihaško okolico.

Trdnjava — spletena iz šibja, zamazana z blatom

Ker so torej 1. 1591. Turke tako srečno odpravili, so pridobili precej časa, da so se lahko bolje pripravili na obrambo siseške trdnjave. Kakšne so bile trdnjave v tistih časih, sprevaidimo iz poročila, da je bil znanj mestni zid, ki je spadal kot eden najpomembnejših členov k trdnjavi, spleten iz šibja in zamazan z blatom. Najnujnejše je bilo, da bi sežidali trdno obzidje ter skopali ope. Pozimi v letih 1591/92 so se kotil utrjevalni del. Siska se niso primerno utrdili, ko so zvedeli za načrte Hasanov, prosil je sultana, naj mu dovoli do tal predeti Sisek in izropati Turpolje, ob Kolpi na Petrinji pa sežidati trdnjavo. Hasan je pa tudi kmalu začel urediti svoje načrte. Ob izlivu Petrinje v Kolpo je začel zidati trdnjavo, ki je dobila ime po Petrinji Aprila 1. 1592. je delo pri novi petrinjski trdnjavi že zelo napredovalo.

Že istega meseca so Turki tudi postavili torove, Turki so se v novi trdnjavi precej kosatili, kar je dajalo nasprotnike, ki so sklenili, da bodo s 4000 strelci udarili pri Sisku čez Kolpo. Toda vojsko prepeljali na drugi breg čez naraslo reko je bila zelo tvegana naloga in do boja ni prišlo. — Eden najpomembnejših dogodkov 1. 1592. je pa bil, da so Turki 19. junija zasedli Bihač. Nevarnost za Sisek je bila čedalje večja in vse je že kazalo, da bo Hasan gladko uredil svoje načrte. — Prihodnjic bomo povedali, kako mu je izpodletelo.

Sovražni topovi, ki so jih oplenile italijanske čete med nekim protinapadom na tamiškem bojišču

mno go manj, kakor večina drugih koristnih rastlin, ker ne potrebuje mnogo moče. Če je zemlja dovolj težka, da ohrani do pomladi še od zime dovolj mokrote, je za pšenico mnogo ugodnejše, kakor če spomladi mnogo dežuje. Celotno moč je samski nalivi se poznajo še spomladi in toliko, da pšenica črpa iz zemlje manj in počasneje svoje življenjske sile. Suho vreme je ugodnejše od deževja tudi, kadar žito cvete. Pač je pa pšenici dež do brodošel ob koncu pomladi, ko potrebuje posebno mnogo hrane iz zemlje.

Pozabljenost rodila važno odkritje

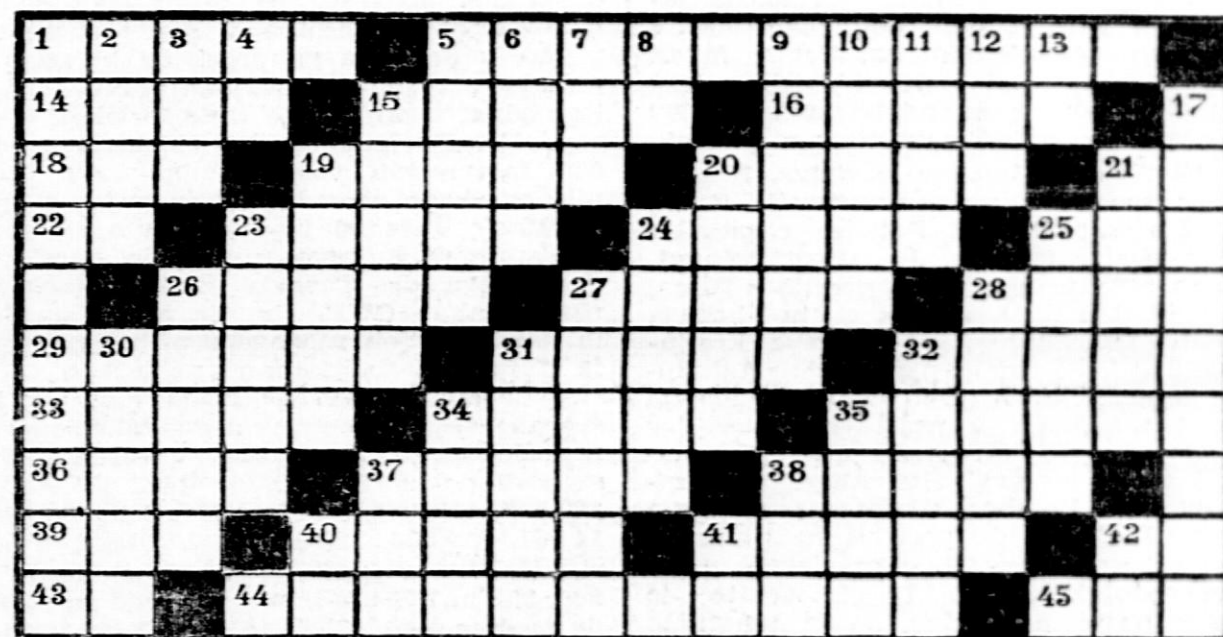
Francoski učenjak Pasteur velja za očeta tako imenovane mikrobiologije, nauka o bakterijah in mikrobu. V tem primeru je priskočil naključje na pomoč ustvarjalnemu duhu. Pasteur je pustil nekot stari preparat vinskega kama, in sicer iz raztresenosti obojnostno pozabljenosti. Čez nekaj časa je pa opazil stekle

nico z raztopino. Hotel je pogledati kako se raztopina reagira na svetlobo. Pri tem je pa opazil, da je v steklenici kar mrgolelo mikroorganizmov. Ali je bil to rezultat vrenja? Predstava o nalezljivih boleznih je bila pa vedno zvezana s predstavo o izvestnih procesih vretja. Tako je prišel Pasteur na misel, da utegnejo imeti mikrobi svojo vlogo tudi pri teh boleznih. In tako je prišlo do odkritja, ki njegove daljnosežnosti takrat niti slutiti niso,

Dolga pot penice

»Saizburger Zeitung« poroča o zanimivem primeru pitčjega poleta na daljavo. Lani v septembru je neki Ludvik Presch blizu Salzburga pritril penici na nožico obroček z napisom od kod izvira ta drobnica. Pitčka in kdaj jo je imel Presch v rokah. Nedavno so pa sporočili iz Mugle v južnem delu Male Azije, da so tam ujeli dotično penico. Pitčka je preletela približno 2000 km dolgo pot.

Križanka št. 66

Besede pomenijo

Vodrovano: 1. prestolnica Afganistana, 5. kiferanti, oskrbovalci, 14. okrogel okvir, od središča najbolj oddaljeni del kroga, 15. neodločen konec boja, 16. sedanje ime Peleponesa (s tujo končnico), 18. počasen, brez volje in veselja, 19. kipec, poln pen, 20. rimski zgodovinar, 21. predlog, 22. pivo v koroskem narečju, 23. hišni bog, 24. dandanašnji, ta dan, 25. pasji glas, 26. stara označba za velik kovan denar, 27. muslimansko meško ime, 28. napor, trud, 29. kraj škrtatov v Shakespearovem »Snu kresne noči«, 31. dajatev državi, 32. število, 33. okrajšano ime slovenskega časopisa, 34. gospodinja potreščina, 35. vrsta koristnih ptic, 36. svetopisemski oseba, 37. ptič, 38. sodelavec in urednik Zgodnje Danice, 39. japonska denarna enota, 40. neukriviljen, gladek, brez vzpetin in uortan, 41. avstrijski minister, ki so ga v revoluciji 1. 1848. obesili na kandelabru (fon.), 42. latinski veznik, 43. Ancona (avtom. značka), 44. gospodarski in politični družni sistem, 45. češka pritrdilnica.

Navpično: 1. ostanek pri destilaciji terpenina, služi za mazanje loka za gosli, 2. svetopisemski oseba, 3. vrednostni papir, 4. člen, del telesa, 5. menjalno sredstvo, 6. zunanja plast zidu, 7. vozničova

potreščina, 8. igralna karta, 9. seznam naslovov in imen, 10. vroč, neshajen, 11. grški bog ljubezni, 12. gradivo, kurivo, 13. pritrdilnica, 15. francoski orientalist, 17. slovensko mesto, 19. cvetni prah, 20. vložna masa, 21. slovenski pravnik, univerzitetni profesor, 23. talec, jamčevalec, 24. star, že dolgo, kar se je zgodilo, 25. švedski raziskovalec Azije, 26. vrsta kraskega vina, 27. žensko ime, 28. glej 5. navpično, 30. umetno kopalnico, 31. prihod z letalom, 32. cepivo, zdravilo, 34. domače živali, 35. del nog, 37. del strehe, vzrok smrti, 38. osebni zatek, 40. egiptovski sončni bog, 41. ali, mar, 42. število.

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 65

Vodrovano: 1. karabinka, 9. Arizona, 10. ves, 11. kup, 13. as, 14. Pan, 16. da, 17. kovar, 19. Ifigenija, 21. renonsa, 22. osti, 23. bu, 24. ki, 26. tu, 27. Sas, 28. iztirati, 30. Muta, 31. Ren, 33. gemi, 34. karo, 35. ena, 36. naš, 37. oj, 38. ločilo, 39. lanital, 41. ovire, 42. ere, 44. gala, 45. očet.

Navpično: 1. kavalirski, 2. Ares, 3. ris, 4. az, 5. Bonaventura, 6. in 7. nak, 8. asparagus, 12. ud, 14. pogostiti, 15. Nansi, 17. kino, 18. Ra, 20. FE, 23. bajer, 25. izmenjava, 27. strašilec, 29. Tuma, 32. nogomet, 33. geolog, 34. note, 38. lira, 40. Nil, 43. re,

Od kokona do padala

Svilarstvo se je v Nemčiji zadnja leta zelo razvilo

V pruskem mestu Celle se je pojavil nekega večera pred hišo strokovnjaka na polju svilarstva zakonski par in ga naprosil, naj prevzame njune »gosenične otroke«, ki bi sicer poginili od gladi. Zakonca sta prinesla s seboj 15.000 »goseničnih otrok« ker sta mislila, da bodo imeli v drevedu murv v mestu dovolj hrane. — Strokovnjak, ki je bil že upokojen in je kot ljubitelj goji sviloprejk, je vzel od vojaške uprave za tri marke v najem drevedov murv. v vojašnici je pa najel sobo, kamor je spravil sviloprejke. Za rejo sviloprejk je zainteresiral siromašne otroke in položil tako temelj velikemu razmahu pridelovanja svile v Nemčiji. Ta razvoj je dosegel svoj višek z ustanovitvijo državnega raziskovalnega zavoda za svilarstvo v Celle.

Skoraj 150 letna zgodovina svilarstva v Celle je doživela s tem nov razmah. Do ustanovitve državnega raziskovalnega zavoda je bilo svilarstvo v Nemčiji malone že pozabljeno. Le redki so bili možje, ki so spoznal njegov namen, ki pa svojih načrtov niso mogli uresničiti. Kot ljubitelje so jih zasmehovali in v svojem prizadevanju niso bili deležni nobene državne podpore. Na polju svilarstva si je mnogo prizadeval že Friderik Veliki. Tudi mladi Goethe se je ukvarjal z njim v Frankfurt-kem patricijskem domu, kajti njegov oče je redil tam sviloprejk. Celle je pa edino mesto v Nemčiji, ki se lahko pohvali s staro tradicijo na polju svilarstva. To mesto je znalo razviti koristno delo svilarstva s pomočjo sviloprejk, tako da je zdaj središče vsega nemškega svilarstva. Tudi se je pričel razvoj pred 150 leti, ko je bila razpisana nagrada 100 zlatih tolarjev za tistega, ki bi bil prvi zasadil 1000 murv. Svilarstvo so pospeševali stanovanjci dveh zavetih za onemogle.

Zdaj je doživelo svilarstvo v Nemčiji nov procvit. Sirova svila je potrebna v gospodarstvu. Ni važno, da je iz čiste svile samozavezavica ali ženska obleka, dobra je tudi umetna svila. Pač je pa za Nemčijo važno, da ima dovolj svilene svile

za padala in druge vojaške ter tehnične potrebe. Drobne sviloprejk, ki se hranijo z murvinimi listi, so postale tako marljivi pomočniki vojakov. Reja sviloprejk je našla zanimanje tudi v šolah. Pomen svile kot sirovine za vojno gospodarstvo nalaga vsem, ki so kakorkoli zaposleni v tej panogi, da zastavijo vse sile, da bodo uspehi čim večji. Nekateri šole so dosegle v reji sviloprejk posebno razveseljeve uspehe. Povsod neugledajo sviloprejk kakor dojenčke in vedno znova se pokaže, da je mogoče s skrbno nego doseči zelo lepe uspehe. Država in državni prehranjevalni zavod posvečata posebno pozornost svilarstvu in skrbita, da imajo rejci sviloprejk vedno na razpolago dovolj zaroda in da so lahko glede prodaje kokonov po primernih cenah brez skrbi.

Naloga državnega raziskovalnega zavoda za svilarstvo v Celle je z raziskavanjem in poskusi ugotoviti pogoje, pod katerimi je mogoče uočestevati posebno klimatične razmere doseči na polju svilarstva v Nemčiji čim večje uspehe. Raziskovalni zavod je na obnem šola za tehnične asistente in asistentke. Zavod je prejel tudi že brezplačne, dve leti trajajoče poučne tečaje za mladeniče in dekleta, ki so delovali pozneje kot kmetijski in tehnični asistenti. S pomočjo tega zavoda goje zdaj ne samo sviloprejk, ki niso podvržene kugi, temveč rede tudi kokone, ki spredo do 4.000 m dolge nitke. trikrat daljše od nitk nevednih kitajskih kokonov. Ta uspeh je bil dosežen s smotrenim križanjem sviloprejk. Križanje je pa imelo še to važno posledico, da predlo kokoni nitke krasnih barv.

Pomladni dež in žito

Dež je zdaj izdatno namočil zemljo, ki je bila že zelo izsušena. Brez dežja bi ne bilo nobene rasti. To velja za vse rastline brez izjeme, torej tudi za žito, ki pa v splošnem ne preneha preveč moče. Novejša raziskavanja so pokazala, da trpi pšenica v suhih pomladih in poletjih

gnea, toda kako se je začudil, ko je opazil pred vdom elegantno kočijo. Vendar je pa vstopil v predsobo, kjer pa ni našel slug, ki bi bil zdravnik obvestil o njegovem prihodu. In kakor je bila že njegova navada, je pritisnil na kljuko ter vstopil v delavnico mladega znanstvenika, ne da bi bil potrkal. Na pragu pa je ves presenečen obstal.

V naslanjaču pri zdravnikovi mizi je namreč sedela sicer preprosto, toda elegantno oblečena dama, ki je v nji takoj spoznal Etienneetto. Pri kamnu je stal grof Steingel in pazljivo poslušal zdravnikovo razlago o kemiji in poljedelstvu. Čim je doktor Jean Augagne opazil Kristijana, je prekinil svoje predavanje, stopil k njemu in ga predstavil gospodi z gradu Dammarie:

— To je gospod Vernier, ki dela sam kemične poskuse v poljedelstvu, o katerih sem vam govoril, gospod grof... gospod Kristijan Vernier, sin ustanovitelja naše bolnišnice in sam naš velikodušni podpornik... gospod grof in gospa grofica Steingelova.

Kristijan se je prisiljeno priklonil Litovcu, toda njegov pogled se niti za hip ni odvrnil od Etienneette, ki je moral njeno hladnokrvnost in ocarljivost še vedno občudovati. Mirno je vzdržala njegov pogled, njene ustne so se prijazno smehljale. Seveda, poznal je njeno čudovito nadarjenost, ki ji je omogočala, da je v najrazličnejših okolišninah z največjim uspehom naravnost posebejblja najrazličnejše osebnosti, toda nikoli ni bil verjel, da bo zmogla izpremeniti se tako temeljito v damo velikega sveta.

Spregovorila je, a Kristijan prav za prav niti razumel ni, kaj je rekla, tako je bil zaverovan v izpremembo njenega glasu. To ni bila več tista nekdanja Etienneetta Dharieleva, prej tako znana po svojem grobem izražanju. Zdaj so bile njene besede skrbno izbrane, hladno-vljudne.

Šele, ko ga je odgovoril grof Steingel, se je Kristijan zopet zavedel vsakdanje resničnosti. Litovec je govoril s precejšnjim tujim naglasom slabo francoski. Čestital si je k srečnemu naključju, ki ga je seznanilo s sosedom, ki ga bo gotovo razveselil s svojimi nasveti o kmetijstvu. Dobrikel se je bivšemu Etienneettinuemu ljubčku s slavošpevi na liker, izdelane v tovarni njegovega očeta, »ki se navdušuje zanje vsa Evropa«. V tem trenutku se je Kristijanu zdelo, da so se zalesketale v očeh Etienneette Dharieleva drobne iskre in da so se kotički njenih ust skrivili v nasmehe. Njena hlinjena brezbržnost je za trenutek izgnila, toda že ta trenutek mu je zadostoval za pogled v njeno notranjo veselost tako, da je takoj zopet spoznal ono bivšo Etienneetto.

Hlad je izgnil, njuni pogledi so se srečali in Kristijanu se je zdelo, da ustne Etienneette Dharieleva šepetajo: — Ali misliš, da je srečno moje življenje s tem bedakom, ki govori s teboj o poljedelstvu in ti hvali v obraz tvoje likerje? Glej, kam sem zdaj prišla — in vse po tvoji krivdi. — Toda Kristijan ni nič kaj hrepnel po takem sporazumevanju s pogledi. Ni se hotel pobotati s svojo bivšo ljubico, nasprotno, zdelo se mu je, da je grof Steingel kot ustvarjen za njo. Njegov pogled je postal trd in hladen.

Zdravnik je prav tedaj predlagal grofu, da mu bo razkazal svojo bolnišnico in ker se je zdelo, da mlade žene ogled nič kaj ne veseli, je Litovec rade volje izjavil:

— Kar ostanite z gospodom Vernierom, draga moja, če bo tako prijazen, da vam bo delal družbo. Jaz pa pojdem z gospodom doktorjem, toda vrneva se kmalu.

— Oh, zame nikar ne skrbite, prosim. Počakam vas, ta čas pa pojdem na vaš krasni vrt, doktor, da se nadiham vonja vaših rož.

Navadna vljudnost je prisilila Kristijana, da je ostal z Etienneetto. Udal se je v svojo usodo in jo spremljal na vrt. Čim sta ostala sama pod širnim nebom in čim sta se prepirala, da ju nihče ne sliši, sta začela z medsebojnimi pojasnili.

— Kaj pa pomeni prav za prav ta tvoja neumna igra? — je vprašal Kristijan. — Če se ne motim, si zašla v višjo družbo in ogovarjati se daješ z groficom.

— Da, kakor vidiš.

— Ali se bo ta tvoj grof poročil s teboj?

— Da, če bom hotela...

— Ali te pa pozna?

— Seveda me pozna. Saj prav zato.

— Oh, v tem primeru pa gotovo ni pravi grof.

— Pravi plemič je in v Rusiji spada v najvišjo družbo. Navzlic temu se pa ne zmeni za razne predsodke in pomisleke, ki si mi jih pravkar omenil, in sicer zato ne, ker me ljubi.

GEORGE OHNET:

PRODAJALEC STRUPOV

ROMAN

Proučeval je samega sebe, proučeval se je s posebno bistrovostjo in strogostjo in z odporom je dejal sam pri sebi, da je podlež, zmožen vsake podlosti. A če je tak on, čeprav ni nikoli zagrešil nobenega res težkega prestopka, kakšni morajo biti šele pravi zločinci? Toda seveda, posebno se od njega najbrž ne razlikujejo in slabši so menda samo zato, ker žive v slabših razmerah. On, Kristijan, je vendar zelo bogat, njemu se ni treba omejevat in to mu je najbrž pomagalo rešiti poštenost, če nazadnje to ni bila edina podlaga njegove poštenosti. Če bi bil siromašen in če bi od vseh strani pritiskale nanj nadloge, mar bi ne postal takoj propalica? Mar nimajo mnogo več pravice zahtevati zase prizanesljivosti tisti, ki se v težkih razmerah predajajo zlu, od onih, ki je njihova poštenost brez njihove zasluge dobro zavarovana?

Tako razmišljujoč je prispel na dvorišče Augagnejeve bolnišnice. Krenil je naravnost k paviljonu, kjer je bil nameščen laboratorij doktorja Auga-